

THE DEVELOPMENT OF LEISURE EDUCATION PROGRAM FOR CHILDREN UPPER ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS IN WELFARE INSTITUTE

Wipongchai Rongkhankaew¹, Usakorn Punvanich¹, Mayuree SuphawibulSuvimol¹, Tangsujjapoj²

¹ Faculty of Physical Education, Srinakharinwirot University

² Faculty of Education, Kasetsart University

Abstract

The purposes of this research were to develop leisure education program for children in welfare institute, and to study effects of participation on the program. Samples participated in leisure education program were selected by purposive sampling: 30 upper elementary school students. The research design was One Group Pretest – Posttest Design. The research instruments included: 1) leisure education program for children in upper elementary school students; 2) leisure in self- awareness evaluation; 3) leisure involvement evaluation; and 4) needs in developing leisure skills structured interview form. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation and t-test.

The results of this research were as follows :

1. Experts evaluated leisure education program manual for children in upper elementary school students in welfare institute was in very good quality and the item-object congruence was in the range of 0.80 – 1.00.
2. Leisure involvement scores in leisure education program of children in upper elementary school students in welfare institute were increased significantly both overall and each item at .05 Level.
3. Self awareness in leisure scores of children in upper elementary school students in welfare institute were increased significantly both overall and each item at .05 Level.
4. Learning outcomes and leisure skills of children in upper elementary school students in welfare institute were pass 80 percent of criteria.

Key Words : Leisure education, Leisure involvement, Leisure education program, Leisure skills

การพัฒนาโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างสำหรับเด็ก ชั้นประถมศึกษาตอนปลายในสถานสงเคราะห์

วิพงษ์ชัย ร้องขันแก้ว¹, อุษากร พันธุ์วานิช¹, มยุรี ศุภวิบูลย์¹, สุวิมล ตั้งสัจจพงษ์²
¹คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
²คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างสำหรับเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายในสถานสงเคราะห์ และศึกษาผลของการเข้าร่วมโปรแกรม กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่าง เป็นเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จำนวน 30 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้แผนการทดลองก่อน-หลังการทดสอบแบบกลุ่มเดียว เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) โปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างสำหรับเด็กชั้นประถมศึกษาตอนปลายในสถานสงเคราะห์ 2) แบบประเมินการตระหนักรู้ในตนเองเกี่ยวกับการใช้เวลาว่าง 3) แบบประเมินการมีส่วนร่วมในการใช้เวลาว่าง และแบบสัมภาษณ์ความต้องการพัฒนาทักษะการใช้เวลาว่าง การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการสอบค่าที (t-test) ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการประเมินคุณภาพคู่มือโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างสำหรับเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายโดยผู้เชี่ยวชาญมีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับดีมากและมีค่าพิสัยดัชนีความสอดคล้องรายข้อมีค่าระหว่าง 0.80 – 1.00

2. การมีส่วนร่วมในการใช้เวลาว่างของเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายในสถานสงเคราะห์สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างทั้งโดยรวมและรายด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การตระหนักรู้ในตนเองเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างของเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายในสถานสงเคราะห์สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างการศึกษาการใช้เวลาว่างทั้งโดยรวมและรายด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการเรียนรู้และทักษะการใช้เวลาว่างของเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายในสถานสงเคราะห์ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80

คำสำคัญ: การศึกษาการใช้เวลาว่าง, การมีส่วนร่วมในการใช้เวลาว่าง, โปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่าง
ทักษะการใช้เวลาว่าง

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าหัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาประเทศ อยู่ที่การพัฒนาคนอย่างบริบูรณ์รอบด้าน โดยต้องเริ่มต้นที่การพัฒนาเด็กและเยาวชนก่อนเพราะเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะเด็กในสถานสงเคราะห์ถือว่าเป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่ควรได้รับการพัฒนา ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มเด็กในสถานสงเคราะห์เป็นเด็กที่มีปัญหาทางครอบครัว มีประสบการณ์ทางการเลี้ยงดูที่ไม่ดีนัก มีปมด้อย ขาดความรักความอบอุ่น อาจทำให้เด็กเหล่านี้มีความบกพร่องในคุณลักษณะที่ดีได้ (มาลีวิทยารัตน์, 2540: 2; นนุช วัชรธรรมศรี, 2551: 1) โดยเรื่องที่มีความจำเป็นต้องให้การศึกษา คือเรื่องของการใช้เวลาว่าง (Leisure)” โดยการพัฒนาเด็กในเรื่องดังกล่าวสามารถทำได้โดยใช้กระบวนการ “การศึกษาการใช้เวลาว่าง (Leisure Education) เพื่อสร้างความเข้าใจในเรื่องความสัมพันธ์ของการใช้เวลาว่าง ที่มีต่อวิถีชีวิตและสังคมโดยทั่วไป เป็นกระบวนการของการสอนถึงความหลากหลายของกิจกรรมนันทนาการ และทักษะที่มีความสัมพันธ์กับการใช้เวลาว่าง การเสริมสร้างทัศนคติและคุณค่าของการใช้เวลาว่าง เป็นการเปิดโอกาสให้แต่ละบุคคลได้เข้าใจในบทบาทของการใช้เวลาว่างที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อให้เกิดความรู้อาทิ และเกิดความซาบซึ้งซึ่งมีต่อการใช้เวลาว่าง (Mundy, 1998; Dattilo, 2008) โดยในปัจจุบันในแวดวงนันทนาการและการศึกษาได้ตระหนักและให้ความสำคัญบทบาทของการเรียนรู้การใช้เวลาว่าง ซึ่งเรียกการเรียนรู้ในลักษณะนี้ว่า โปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่าง (Leisure education program) ซึ่งมีลักษณะที่พิเศษและมีความเฉพาะเจาะจง (Specific Program) เป็นโปรแกรมที่มีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และการมีปฏิสัมพันธ์ให้สอดคล้องและตรงกับกลุ่มผู้เข้าร่วมมีการดำเนินการและประเมินผลโปรแกรม โดยโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่าง จะมีการสร้างโปรแกรมเพื่อช่วยให้ผู้เข้าร่วมเกิดความพึงพอใจจากการใช้เวลาว่าง ช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการใช้เวลาว่าง เสริมสร้างโอกาสสำหรับผู้เข้าร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตจากการใช้เวลาว่าง (Dattilo, 2008) จากคุณค่าของการส่งเสริมการศึกษาการใช้เวลาว่างแก่เด็กในสถานสงเคราะห์และคุณประโยชน์ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและพัฒนาโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างสำหรับเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย เพื่อให้ได้รูปแบบโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างที่สามารถเป็นต้นแบบให้แก่สถานสงเคราะห์อื่นๆ ในประเทศไทยได้นำไปใช้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างสำหรับเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายในสถานสงเคราะห์
2. เพื่อศึกษาผลของการเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างสำหรับเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายในสถานสงเคราะห์

สมมติฐานของการวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมในการใช้เวลาว่างของเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่เข้าร่วมโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างสำหรับเด็กในสถานสงเคราะห์ สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่าง
2. การตระหนักรู้ในตนเองเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างของเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่เข้าร่วม

โปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างสำหรับเด็กในสถานสงเคราะห์ สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่าง

3. เด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่เข้าร่วมโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างสำหรับเด็กในสถานสงเคราะห์ หลังเข้าร่วมมีผลการเรียนรู้และทักษะในการใช้เวลาว่างผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายในสถานสงเคราะห์ จำนวน 30 คน ในมูลนิธิสถานสงเคราะห์บ้านเมตตา โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้พัฒนาโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างสำหรับเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายในสถานสงเคราะห์ โดยผู้วิจัยใช้หลัก "APIE" (Austin and Crawford, 1996: 49-52) โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. การประเมิน (Assessment) โดยศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสถานสงเคราะห์ศึกษาแนวคิด งานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง พร้อมพัฒนาแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบประเมินการมีส่วนร่วมในการใช้เวลาว่างและนันทนาการ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการใช้เวลาว่างของเด็กในสถานสงเคราะห์ (Raghd, 2012) โดยมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ซึ่งมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6 – 1.0 และมีค่าความเชื่อมั่น ของแบบประเมิน(Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.95 จากนั้นจึงศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการใช้เวลาว่างและศึกษาความต้องการพัฒนาทักษะการใช้เวลาว่าง โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปพัฒนาโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างสำหรับเด็กในสถานสงเคราะห์ต่อไป

2. การวางแผน (Planning) สร้างโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างสำหรับเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยนำข้อมูลจาก เอกสาร ตำรา และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลผลการศึกษามีส่วนร่วมในการใช้เวลาว่าง ผลการศึกษาความต้องการพัฒนาทักษะการใช้เวลาว่าง มาสร้างวางแผนพัฒนาโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่าง และพัฒนาแบบประเมินการตระหนักรู้ในตนเองเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างสำหรับเด็กชั้นประถมศึกษาตอนปลายในสถานสงเคราะห์ จากนั้นทำการหาคุณภาพของหาคุณภาพของเครื่องมือโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาหาคุณภาพของโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างโดยวิธีเชิงประจักษ์ (Face Validity) แล้วปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปทดลองใช้กับเด็กที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จากนั้นปรับปรุงคู่มือและให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมและคุณภาพของคู่มือโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างสำหรับเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายในสถานสงเคราะห์ ซึ่งมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก (\bar{X} = 4.93, S.D. = 0.15) และค่าพิสัยดัชนีความสอดคล้องรายข้อมีค่าระหว่าง 0.80 – 1.00 และหาคุณภาพแบบประเมินการตระหนักรู้ในตนเองเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างโดยหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อความในแต่ละข้อ โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน และคัดเลือกข้อความที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ซึ่งมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6 – 1.0 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมิน (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ .85

3. การนำไปใช้ (Implementation) นำโปรแกรมไปใช้ 8 สัปดาห์ๆ ละ 2 ครั้ง โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียว (One Group Pretest – Posttest Design) ระหว่างเข้าร่วมโปรแกรมจะให้เด็กทำใบงาน

4. การประเมินผลโปรแกรม (Evaluation) โดยมีการประเมินการจัดโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างสำหรับเด็กชั้นประถมศึกษาตอนปลายในสถานสงเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) สถิติวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้อง IOC (Item-Object Congruence) สถิติวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบประเมิน โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) และสถิติทดสอบสมมติฐาน ใช้ค่า t-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนประเมินก่อนและหลัง

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างสำหรับเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษาตอนต้นในสถานสงเคราะห์

1.1 การศึกษาความต้องการพัฒนาทักษะการใช้เวลาว่างของเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษาตอนต้นในสถานสงเคราะห์ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเปรียบเทียบความคงที่ของข้อมูลสามารถสรุปผลการศึกษาความต้องการพัฒนาทักษะการใช้เวลาว่างได้ 3 หัวเรื่อง คือ 1) ความต้องการพัฒนาทักษะกิจกรรมประดิษฐ์กระดาษ ได้แก่ งานประดิษฐ์กรอบรูป งานประดิษฐ์การ์ด กระดาษสา 2) ความต้องการพัฒนาทักษะกิจกรรมกีฬา ได้แก่ ทักษะกีฬาบอลเลย์บอล และ 3) ความต้องการพัฒนาทักษะเทคโนโลยีการใช้เวลาว่าง ได้แก่ การใช้เว็บไซต์เพื่อการเรียนรู้และการใช้เวลาว่าง

1.2 ผลการพัฒนาโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างสำหรับเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษาตอนต้นในสถานสงเคราะห์ โดยพิจารณาคุณภาพของคู่มือโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างโดยผู้เชี่ยวชาญมีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก (\bar{X} = 4.93, S.D. = 0.15) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าคุณภาพของคู่มือโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างสำหรับเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายในสถานสงเคราะห์มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมากทุกข้อ และมีค่าพิสัยดัชนีความสอดคล้องรายข้อมีค่าระหว่าง 0.80 – 1.00

2. ผลของการเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างสำหรับเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายในสถานสงเคราะห์

2.1. ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมในการใช้เวลาว่างของเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

2.1.1 การมีส่วนร่วมในการใช้เวลาว่างของเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างมีระดับการมีส่วนร่วมในการใช้เวลาว่างโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = 2.84, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยมี ข้อที่ 7 ข้าพเจ้ายังคงทำกิจกรรมการใช้เวลาว่างที่เลือกแม้ในขณะที่ข้าพเจ้ายุ่งมาก ข้อที่ 10 กิจกรรมการใช้เวลาว่างที่ชื่นชอบช่วยให้ค้นพบหลายสิ่งเกี่ยวกับตัวเอง และข้อที่ 18 กิจกรรมการใช้เวลาว่างทำให้ข้าพเจ้าได้สัมผัสถึงคุณค่าในตัวเอง อยู่ในระดับน้อย เมื่อหลังเข้าร่วมโปรแกรม

การศึกษาการใช้เวลาว่างมีระดับการมีส่วนร่วมในการใช้เวลาว่างโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.25$, S.D. = 0.57) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากทุกข้อ

2.1.2 การมีส่วนร่วมในการใช้เวลาว่างของเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างมีระดับการมีส่วนร่วมในการใช้เวลาว่างโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.84$, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เมื่อหลังเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างมีระดับการมีส่วนร่วมในการใช้เวลาว่างโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.25$, S.D. = 0.57) และเมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2.2 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการใช้เวลาว่างของเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

2.2.1 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการใช้เวลาว่างของเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษาตอนต้นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่าง แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมในการใช้เวลาว่างโดยรวมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการใช้เวลาว่างของเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยรวมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ

2.2.2 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการใช้เวลาว่างเป็นรายองค์ประกอบของเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่าง แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมในการใช้เวลาว่างเป็นรายด้านโดยรวมสูงขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบ พบว่า สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ

2.3 การตระหนักรู้ในตนเองเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างของเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

2.3.1 การเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างของเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม พบว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างมีการตระหนักรู้ในตนเองเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.36$, S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการตระหนักรู้ในตนเองเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างอยู่ในระดับน้อย โดยมี ข้อที่ 1 การใช้เวลาว่างเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ข้อที่ 2 การใช้เวลาว่างเป็นการใช้เวลาที่ชาญฉลาด ข้อที่ 3 การใช้เวลาว่างเป็นการสร้างความสุขให้แก่ชีวิต ข้อที่ 4 การใช้เวลาว่างเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตของคน ข้อที่ 9 ความสามารถและประสบการณ์ของตนเองมีความสำคัญกับการใช้เวลาว่าง ข้อที่ 27 ขำพเจ้าปรับเปลี่ยนกิจกรรมการใช้เวลาว่างให้เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง มีผลคะแนนการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อหลังเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่าง กลุ่มตัวอย่างมีการตระหนักรู้ในตนเองเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.20$, S.D. = 0.76) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการตระหนักรู้ในตนเองเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างอยู่ในระดับมากทุกข้อ

2.3.2 การเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างของเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม พบว่า ก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างมี

การตระหนักรู้ในตนเองเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างเป็นรายด้านโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.36$, S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการตระหนักรู้ในตนเองเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน เมื่อหลังเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างการตระหนักรู้ในตนเองเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างเป็นรายด้านโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.20$, S.D. = 0.76) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการตระหนักรู้ในตนเองเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2.4 การเปรียบเทียบผลการตระหนักรู้ในตนเองเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างของเด็กชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

2.4.1 การเปรียบเทียบการตระหนักรู้ในตนเองเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างของเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างแสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีการตระหนักรู้ในตนเองเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างโดยรวมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การตระหนักรู้ในตนเองเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างของเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ

2.4.2 การเปรียบเทียบการตระหนักรู้ในตนเองเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างของเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างแสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีการตระหนักรู้ในตนเองเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างเป็นรายด้านโดยรวมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า การตระหนักรู้ในตนเองเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างของเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน

2.5 คะแนนผลการพัฒนาทักษะการใช้เวลาว่างของเด็กชั้นประถมศึกษาตอนปลาย พบว่า การเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างมีคะแนนผลการเรียนรู้และทักษะการใช้เวลาว่างเป็นรายบุคคลโดยรวมคิดเป็นร้อยละ 97.62 ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80 และเมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคล พบว่า ผลการเรียนรู้และทักษะของเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทุกคนผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างสำหรับเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษาตอนต้นในสถานสงเคราะห์

1.1 การศึกษาความต้องการพัฒนาทักษะการใช้เวลาว่างของเด็กของเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายในสถานสงเคราะห์ เป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญของกระบวนการสร้างโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่าง ซึ่งผู้พัฒนาโปรแกรมจะต้องประเมินความต้องการพัฒนาทักษะการใช้เวลาว่างของผู้เข้าร่วม เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่าง กระบวนการดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิด ออสตินและครอฟอร์ด (Austin and Crawford. 1996: 49-52) ซึ่งได้กล่าวถึงหลักการสร้างโปรแกรมนั้นหนทางการแบบ "APIE" ประกอบด้วย 1) การประเมิน (Assessment) ประกอบด้วย การสำรวจสถานที่ การสำรวจความต้องการ และกิจกรรมที่มีการจัดมาก่อนหน้านั้น 2) การวางแผน (Planning) โดยการนำข้อมูลจากการประเมินก่อนการสร้าง

โปรแกรม 3) การนำไปใช้ (Implementation) นำกระบวนการต่างๆ ที่ได้วางแผนไปใช้ 4) การประเมินผลโปรแกรม (Evaluation) และสรุปผลและนำไปใช้ปรับปรุงการดำเนินงานในครั้งต่อไป ซึ่งการศึกษาความต้องการพัฒนาทักษะการใช้เวลาว่างของเด็กของเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเปรียบเทียบความคงที่ของข้อมูลสามารถสรุปผลการศึกษาความต้องการพัฒนาทักษะการใช้เวลาว่างของเด็กประถมศึกษาตอนปลายในสถานสงเคราะห์ได้ 3 หัวเรื่อง คือ 1) ความต้องการพัฒนาทักษะกิจกรรมประดิษฐ์กระดาษ ได้แก่งานประดิษฐ์กรอบรูป งานประดิษฐ์การ์ด กระดาษสา 2) ความต้องการพัฒนาทักษะกิจกรรมกีฬา ได้แก่ ทักษะกีฬาบอลเลย์บอล และ 3) ความต้องการพัฒนาทักษะเทคโนโลยีการใช้เวลาว่าง ได้แก่ การใช้เว็บไซต์เพื่อการเรียนรู้และการใช้เวลาว่าง จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ทั้ง 3 กิจกรรมได้แก่ กิจกรรมศิลปะการประดิษฐ์กระดาษ กิจกรรมกีฬาบอลเลย์ และกิจกรรมด้านเทคโนโลยีการใช้เวลาว่างเป็นที่นิยมและอยู่ในความสนใจและความต้องการของเด็กประถมศึกษาตอนปลาย ที่ชอบกิจกรรมที่ทำท่ายได้แสดงความคิดสร้างสรรค์ ได้พัฒนาความคิด หรือการคิดอย่างมีเหตุผล พัฒนาสติปัญญา และทักษะทางร่างกาย ทักษะที่จะเป็นต่อการใช้ชีวิต และทักษะในการทำกิจกรรมการใช้เวลาว่าง สอดคล้องกับแนวคิดของ เมอร์ฟี (สุวิมล ตั้งสัจพจน์. 2553: 178-188 อ้างอิงจาก Murphy, et al. 1991: 26) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า การใช้เวลาว่างของเด็กวัยนี้ง่ายต่อการเปรียบเทียบกับโปรแกรมของวัยอื่น เนื่องจากมีการพัฒนามากและบูรณาการทักษะการรับรู้และทางกาย เด็กวัยนี้สามารถพิจารณาหลายมุมมองในสถานการณ์เดียวกันได้ และกล้าเผชิญกับความท้าทาย มีความพากเพียรในการทำมากกว่าการเกิดความคับข้องใจและหมดกำลังใจที่จะทำ องค์กรไม่หวังผลกำไร เช่น ลูกเสือ ยุวกาชาด กีฬาเชิษนันทนาการ และสโมสรที่สนใจเฉพาะอย่าง สามารถดึงดูดเด็กวัยนี้ได้ เนื่องจากเป็นวัยที่ชอบผูกพันกลุ่มคนในสังคมอย่างเป็นฝ่ายกระทำและแสดงความคิดที่สร้างสรรค์ กิจกรรมที่จัดควรเปิดโอกาสพัฒนาทักษะทางสติปัญญา การประสานงานระหว่างตากับมือ ความสมดุล การเข้าใจกระบวนการทำงาน กฎกติกาและพัฒนากลยุทธ์ต่างๆ โปรแกรมอาจจะเป็นค่ายกลางวันซึ่งเป็นที่นิยมของเด็กประถมศึกษาเนื่องจากมีกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น กีฬา เกม ศิลปะและหัตถกรรม และให้โอกาสให้มีสังคมกับบุคคลอื่น

1.2 ผลการพัฒนาโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างสำหรับเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษาตอนต้นในสถานสงเคราะห์ พบว่า คุณภาพของคู่มือโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างสำหรับเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายในสถานสงเคราะห์ที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมีคุณภาพโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับดีมาก และผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของคู่มือโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างมีค่าพิสัยดัชนีความสอดคล้องรายข้อมีค่าระหว่าง 0.80 – 1.00 ที่คู่มือโปรแกรมมีคุณภาพเนื่องจากผู้วิจัยได้พัฒนาโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างสำหรับเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายในสถานสงเคราะห์ตามแนวคิดแนวคิดหลักการสร้างโปรแกรมนันทนาการแบบ “APIE” ของ ออสตินและครอฟอร์ด (Austin and Crawford. 1996: 49-52) ซึ่งได้กล่าวถึง ประกอบด้วย 1) การประเมิน (Assessment) 2) การวางแผน (Planning) 3) การนำไปใช้ (Implementation) และ 4) การประเมินผลโปรแกรม (Evaluation) และผู้วิจัยยังได้พัฒนาโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างตามแนวคิด แดทติโล (Dattilo. 2002) มันดี (Mundy. 1998) โดย 1) กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโปรแกรมโดยระบุถึงผลลัพธ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนในสถานสงเคราะห์ มีความเฉพาะเจาะจงและประเมินผลได้ มีความเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนมากกว่าผู้สอน 2) พิจารณาขอบข่ายและลำดับชั้นของการศึกษาการใช้เวลาว่าง (Mundy. 1998) โดยเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

มีจุดมุ่งเน้นสำคัญ คือ การใช้เวลาว่างและวิถีชีวิต 3) ประเมินการมีส่วนร่วมในการใช้เวลาว่าง เพื่อให้ทราบข้อมูลพื้นฐานว่ากลุ่มเด็กมีลักษณะและระดับในการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างอย่างไร เข้าใจและเห็นความสำคัญของการใช้เวลาว่างหรือไม่ และยังขาดความตระหนักและเข้าใจในเรื่องใดบ้าง ผลจากการประเมินจะนำไปใช้ในการวางแผนโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่าง และ 4) กำหนดรูปแบบโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่าง นอกจากนี้โปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างสำหรับเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษาตอนต้นในสถานสงเคราะห์ ยังมีโครงสร้างการดำเนินโปรแกรม ตามแนวคิดของ แดทติโล (Dattilo, 2002) ซึ่งประกอบด้วย 1) การปฐมนิเทศและแนะนำกิจกรรม 2) ชี้นำเข้าสู่กิจกรรม 3) นำเสนอและอภิปราย 4) เรียนรู้กิจกรรม 5) การเปิดโอกาสให้ซักถาม 6) การสรุปเพื่อส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมได้ตระหนักถึงคุณค่าของกิจกรรม ประโยชน์ และการนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของตนเอง จากแนวคิดในการพัฒนาโปรแกรมในข้างต้นจึงส่งผลให้โปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างมีคุณภาพ

2. ผลของการเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างสำหรับเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายในสถานสงเคราะห์

2.1 ระดับการมีส่วนร่วมในการใช้เวลาว่างของเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยรวมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า โปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายสามารถสร้างให้เด็กได้ตระหนักถึงความสำคัญของกิจกรรม กิจกรรมในโปรแกรมทำให้เด็กมีความสุข สร้างให้เด็กเกิดความสนใจในกิจกรรม โปรแกรมมีความเข้มข้นและทำให้เด็กสามารถซึมซับในกิจกรรม ทำให้เกิดการรับรู้และเห็นความสำคัญของกิจกรรม และทำให้เด็กเข้าใจความหมายของกิจกรรม แสดงให้เห็นว่าการใช้เวลาว่างได้เป็นศูนย์กลางในชีวิตของพวกเขา สอดคล้องกับแนวคิดของ ราเฮ็บ (Raghd. 2012) การที่คะแนนการมีส่วนร่วมใช้เวลาว่างสูงขึ้นแสดงให้เห็นว่าการใช้เวลาว่างมีความสำคัญสำหรับชีวิต นอกจากนี้ เบอร์ลินเกม และ บลาชโค (Burlingame, J. and Blaschko, T.M. 2010) ได้ว่า คะแนนที่สูงขึ้นในเรื่อง 1) ความสำคัญของกิจกรรมการใช้เวลาว่างและนั่นหนากการ แสดงว่าคุณแบ่งเวลาสำหรับการใช้เวลาว่าง โดยพยายามจัดตารางเวลาสำหรับกิจกรรม โดยให้กิจกรรมเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตและให้ความสนใจเป็นพิเศษ 2) เรื่องความสุขที่ได้รับ คะแนนสูงแสดงให้เห็นว่า กิจกรรมเรียงร้อยความสุข ทำให้รู้สึกเวลาผ่านไปอย่างรวดเร็ว รู้สึกได้รับการเติมเต็มหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมนั่นหนากการ สามารถสร้างความบันเทิงให้กับตนเองและภาคภูมิใจในกิจกรรมที่ได้เลือกทำ 3) เรื่องความสนใจในกิจกรรม คะแนนสูงแสดงให้เห็นว่า มีความต้องการทราบรายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรมการใช้เวลาว่างโดยแสดงความปรารถนาออกมา พิจารณาการเลือกการใช้เวลาว่างที่คุ้มค่า ใช้บริการโดยมีเป้าหมายและจุดมุ่งหมาย ผักผ่อนและทักษะที่ต้องการเพื่อพัฒนาการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ 4) เรื่องความเข้มข้นหรือการซึมซับในที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรม คะแนนสูงแสดงให้เห็นว่า มีความรู้สึกว่าการใช้เวลาว่างครอบครองความรู้สึก ใช้กิจกรรมเพื่อช่วยในการค้นพบสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวกับตนเอง ไม่สับสนในขณะที่กำลังค้นหากิจกรรมการใช้เวลาว่างที่ชื่นชอบ ยืนยันการแสวงหากิจกรรมการใช้เวลาว่างที่ทำให้ความรู้สึกอิสระจากภายใน มีความคาดหวังผลทางบวกจากความพยายามในการใช้เวลาว่าง 5) เรื่องศูนย์กลางกลางความสำคัญของกิจกรรมตามการรับรู้ของแต่ละบุคคล คะแนนสูงแสดงให้เห็นว่า มีความรับผิดชอบในการเลือกเข้าร่วมกิจกรรมการใช้เวลาว่าง พร้อมทั้งจะอุทิศและพยายามเป็นผู้เชี่ยวชาญกิจกรรม มี

ความมุ่งมั่นที่จะประสบความสำเร็จและทำสิ่งที่ดี โดยลงทุน เงิน เวลา และพลังงานในการแสวงหาการใช้เวลาว่าง 6) เรื่องความหมายของกิจกรรมการใช้เวลาว่างและนันทนาการของคุณ คะแนนสูงแสดงให้เห็นว่า เรียกร้อง การเลือกใช้เวลาว่างตามความหมายที่มีต่อชีวิต มีความรู้ในการเลือกใช้เวลาว่างที่มากขึ้นกว่าคนทั่วไป รู้สึกถึงคุณค่าในชีวิตจากการใช้เวลาว่าง รู้สึกผิดหวังหากไม่มีกิจกรรมการใช้เวลาว่าง

2.2 ตระหนักรู้ในตนเองเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างของเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การที่เด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่เข้าร่วมโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างมีผลคะแนนการประเมินสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม เนื่องจากโปรแกรมดังกล่าว สร้างขึ้นตามหลักการและแนวคิดการพัฒนาโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างของ มันดี และแดทติโล (Mundy.1998; Dattilo.2008) โดยประกอบด้วย 5 โปรแกรม คือ 1) การตระหนักรู้การใช้เวลาว่าง 2) การตระหนักรู้ในตนเอง 3) การตัดสินใจ การใช้เวลาว่างตามความสามารถของและความสนใจของตนเอง 4) ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และ 5) ทักษะการใช้เวลาว่าง และการพัฒนาโปรแกรมได้พิจารณาตามขอบข่ายและลำดับขั้นของการศึกษาการใช้เวลาว่างในระดับที่ 2 คือ ช่วงระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ของ มันดี (Mundy. 1998) ซึ่งมีจุดมุ่งเน้นการพัฒนาโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างในเรื่อง การใช้เวลาว่างและวิถีชีวิต สอดคล้องกับรูปแบบขอบเขตและลำดับของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐฟลอริดา (Florida state University's Scope and Sequence Model) ที่ได้พัฒนารูปแบบโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างตั้งแต่ระดับเตรียมอนุบาลจนถึงระดับมัธยมศึกษา ตามแนวคิดของ มันดี (Mundy. 1998) โดยแบบออกเป็น 6 หมวดหมู่ ได้แก่ การตระหนักรู้ในตนเอง (Self-awareness) การตระหนักรู้การใช้เวลาว่าง (Leisure-awareness) การกำหนดการตัดสินใจ (Decision Making) ทักษะปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social interaction skill) ทักษะกิจกรรมการใช้เวลาว่าง (leisure activity skill) โดยกระบวนการดังกล่าวเป็นตัวช่วยการศึกษาการใช้เวลาว่างให้เป็นกระบวนการตลอดชีวิต (American Association for Physical Activity and Recreation. 2011) นอกจากนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ สตัมโบและพีเตอร์สัน (Stumbo & Peterson. 2004) กล่าวว่า การศึกษาการใช้เวลาว่างไว้ว่าเป็นองค์ประกอบที่เน้นถึงทักษะ ทักษะคิด และความถี่ที่เกี่ยวข้องกับการใช้เวลาว่าง การสนับสนุนและให้คำแนะนำ ฝึกฝนเกี่ยวกับทักษะในการทำกิจกรรมการใช้เวลาว่าง นอกจากนี้ การศึกษาการใช้เวลาว่างยังมุ่งเน้นให้ผู้เข้าร่วมเกิดการพัฒนาในเรื่องการตระหนักรู้การใช้เวลาว่าง ทักษะในการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ทักษะการใช้เวลาว่าง ทักษะการทำกิจกรรมการใช้เวลาว่าง และความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมการใช้เวลาว่าง แดทติโล (Dattilo. 2008) กล่าวไว้ว่า การศึกษาการใช้เวลาว่าง ได้มีการกำหนดความหมายที่หลากหลายเป็นการออกแบบกระบวนการพัฒนาซึ่งนำไปสู่ความเข้าใจของแต่ละบุคคล ในเรื่องความสัมพันธ์ของการใช้เวลาว่างที่มีต่อวิถีชีวิต และความสัมพันธ์ของการใช้เวลาว่างที่มีต่อสังคมโดยทั่วไป การศึกษาการใช้เวลาว่างเป็นกระบวนการของการสอนถึงความหลากหลายของกิจกรรมนันทนาการและทักษะที่มีความสัมพันธ์กับการใช้เวลาว่าง การเสริมสร้างทัศนคติและคุณค่าของการใช้เวลาว่าง

2.3 ผลการเรียนรู้และทักษะการใช้เวลาว่างเป็นรายบุคคลจากโปรแกรมการศึกษาใช้เวลาว่างสำหรับเด็กชั้นประถมศึกษาตอนปลายโดยรวมคิดเป็นร้อยละ 97.62 ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80 และเมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคล พบว่า ผลการ ทุกคนผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80 สอดคล้องกับสมมติฐาน ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากโปรแกรม

ดังกล่าวได้พัฒนาตามขอบข่ายและลำดับขั้นของการศึกษาการใช้เวลาว่างในระดับที่ 2 คือ ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ตามแนวคิดของ มันดี (Mundy. 1998) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการใช้เวลาว่างโดยขยายประสบการณ์การใช้เวลาว่างและทักษะในกิจกรรมที่คุ้นเคยและชื่นชอบ พร้อมทั้งพัฒนาทักษะพื้นฐานสำหรับประสบการณ์ใหม่ และการที่เด็กมีคะแนนผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80 เนื่องจากทักษะการใช้เวลาว่างนั้นตอบสนองต่อความต้องการของเด็ก ส่งเสริมให้เด็กได้รับโอกาสและประสบการณ์ ทำให้เด็กมีความสนใจและตั้งใจในการฝึกฝนทักษะการใช้เวลาว่าง ส่งผลให้เด็กมีการใช้เวลาว่างที่ดีขึ้น มีทักษะและทัศนคติที่ดีต่อการใช้เวลาว่าง สอดคล้องกับแนวคิดของ แดทติโล (Dattilo. 2002) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การศึกษาการใช้เวลาว่างเป็นการเปิดโอกาสให้แต่ละบุคคลได้พัฒนาและเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการใช้เวลาว่าง เสริมสร้างความเข้าใจในศักยภาพและความท้าทายในการใช้เวลาว่าง สร้างเข้าใจในบทบาทของการใช้เวลาว่างที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อให้เกิดความรู้ ทักษะ และเกิดความซาบซึ้งที่มีต่อการใช้เวลาว่าง เป็นกระบวนการที่แต่ละบุคคลได้รับความพึงพอใจในการใช้เวลาว่าง การตระหนักถึงผลที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต และการเรียนรู้ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการใช้เวลาว่าง สร้างสรรค์โอกาส สำหรับแต่ละบุคคลที่จะได้รับประสบการณ์การใช้เวลาว่าง สร้างทางเลือกสำหรับให้คนได้ตัดสินใจ สร้างประสบการณ์และให้โอกาสในการเลือกใช้เวลาว่าง พร้อมทั้งพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องกับการใช้เวลาว่างในวิถีชีวิต

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ในการพัฒนาโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างสำหรับเด็กชั้นประถมศึกษาตอนปลายในสถานสงเคราะห์ ผู้พัฒนาควรจัดโปรแกรมให้มีความสอดคล้องกับความต้องการการพัฒนาทักษะการใช้เวลาว่างของเด็ก และตอบสนองต่อศักยภาพทั้งหมดของชีวิต โดยการเชื่อมโยงสิ่งต่างๆ ทั้งหมดในชีวิต ให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง จัดโปรแกรมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเด็กจะได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การจัดโปรแกรมการศึกษาการใช้เวลาว่างสำหรับเด็กประถมศึกษาตอนปลายในสถานสงเคราะห์ จึงจะมีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

- นางนุช วิศิษฐ์ธรรมศรี. (2551). การพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์อย่างเหมาะสมของเยาวชนในสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถีที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว โดยใช้กระบวนการฝึกการกล้าแสดงออกร่วมกับการชี้แนะและการเสริมแรงทางบวก. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มาลี วิทยาธรรมรัตน์. (2540). ผลของการฝึกการมุ่งอนาคตแก่เด็กในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุวิมล ตั้งสัจจพันธ์. (2553). นันทนาการและการใช้เวลาว่าง. กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสันเพรสโปรดักส์.
- American Association for Physical Activity and Recreation. (2011). Leisure Education in Schools: Promoting Healthy Lifestyles for All Children and Youth. from <http://www.aapar.org>.

- Austin, D. and M.E. Crawford. (1996). **Therapeutic Recreation: An Introduction**. 2nd ed. MA: Simon & Schuster Company.
- Burlingame, J, and Blaschko, T.M. (2010). **Assessment Tools for Recreational Therapy and Related Fields (4th ed.)**. WA: Idyll Arbor.
- Dattilo. (2008). **Leisure Education Program Planning A Systematic Approach**. Third Edition. PA: Venture Publishing.
- Mundy, Jean. (1998). **Leisure education: Theory and practice**. PA: Sagamore Publishing.
- Murphy, J. F., Niepoth, E. W., Jamieson, L. M., & William, J. G. (1991). **Leisure Systems: Critical Concepts and Application**. IL: Sagamore Publishing.
- Raghd, M. 2012. **Measurement for Leisure services and Leisure Studies**. WA: Dyll Arbor, inc.
- Stumbo, N.J. and Peterson, C.A. (2004). **Therapeutic Recreation Program Design: Principles and Procedures**. (4th ed.). San Francisco: Pearson.